

Årsmelding

SIFO •

2008

Direktøren har ordet

Relevans og dybde

Politikernes krav til norsk instituttsektor har de senere år vært entydig: forskningsinstituttene må bli mer lik universitetene i form av akademisk tydelighet og mer ulik dem som leverandører av relevant oppdragsforskning. Et viktig virkemiddel er i denne sammenhengen det nye statlige basisfinansieringssystemet forvaltet av Norges forskningsråd, der telekanter og resultatmål er en viktig mekanisme for fordeling av midler mellom instituttene.

SIFO vil foreløpig ikke være omfattet av denne reformen. Begrunnelsen bygger på en historisk erfaring om at forbrukerhensynet har lett for å drukne i konkurranse med andre mål for forskning, enten det er handelsinteresser eller hensynet til verdiskapningen. Kunnskap om forbrukerens stilling er dessuten som andre kollektive goder: den oppfattes som viktig for allmennheten, men det er få som er villige til å betale for den.

Likevel er det allmenn enighet om at konkurransen mellom instituttene om forskningsfinansiering, enten det er fra Norges forskningsråd, EU, forvaltning eller næringsliv, virker skjerpene både på forskningens kreativitet, kvalitet og ressursutnyttelse. Derfor vil "forskningsmarkedet" være et gravitasjonspunkt for SIFOs forskning, men uten at blikket for dagsaktuelle forbrukerspørsmål syltes ned i obskure vitenskapelige utgivelser med lang gjæringstid.

SIFO må derfor kunne balansere mellom relevans og dybde. Finanskrisen som for alvor meldte seg i 2008, illustrerer på en tydelig måte dette behovet. På den ene siden er det en systemkrise som handler om organiseringen av moderne økonomi. På den andre siden vil husholdningenes økonomi bli rammet – særlig dersom finanskrisen slår ut i realøkonomien i form av en stigende og vedvarende arbeidsløshet. Her har SIFO vært raskt på banen med innspill til myndigheter og enkeltforbrukere når det gjelder konkrete råd om gjeldshåndtering og forebyggende tiltak i privatøkonomien. På samme måte som de store sentralbankene kan resirkulere krisepakken fra begynnelsen av 1990-tallet, kan SIFO trekke veksler på sin omfattende gjeldsforskning fra samme periode.

Samtidig må SIFO evne å se forbruket i lys av de grunnleggende maktpolitiske endringer ellers i samfunnet. I snart to tiår har maksimering av individuell nytte vært den viktigste målestokken for framskritt og samfunnets velferd. Å tilrettelegge for forbrukerens frie valg var både en forutsetning og et legitimitetsgrunnlag for den økonomiske politikken.

Med finanskrisen – og for så vidt også klimautfordringene – kappes viktige samfunnskrefter om å mane forbrukerne til ansvarlighet og god moral. Forbrukernes valg er i seg selv blitt et virkemiddel i styringen av samfunnet, der det forventes at forbrukeren er sitt nasjonale ansvar bevisst og gjør "riktige" valg i markedet, enten det gjelder hensynet til nasjonal sysselsetting, norsk produksjon, egen kroppsvekt, miljø, klima eller rettferdig handel.

SIFO er i skrivende stund inne i sitt syttende virkeår, noe som gir grunn til å rette blikket bakover mot forbrukets historie. At forbrukerne blir tillagt et samfunnsansvar stilt overfor store nasjonale utfordringer, er ikke noe nytt. SIFOs egen forskning viser hvordan husmødrene under og etter krigen – i tider med stor vareknapphet – ble forventet å ta en ansvarlig rolle under etableringen og gjennomføringen av rasjoneringsordningene, noe de også gjorde. Vi fikk et velfungerende og sosialt rettferdig rasjoneringsystem for fordeling av knappe goder, samtidig som forbrukere tok moralsk avstand fra destruktiv svartebørshandel. I denne perioden opptrådte SIFO som kyndig veileder for husmødrene som hadde ansvar for å drive husholdningene – med knappe ressurser til rådighet.

SIFOs mandat som forskningsinstitutt strekker seg i dag lengre enn det å være leverandør av løsninger til spesifikke samfunnsproblemer. Vi må kunne løfte blikket og reflektere over forbruket som en del av samfunnsutviklingen. Dette blir særlig viktig i tider der forbrukerne skal ledes til "å ta ansvar" for å løse viktige samfunnsoppgaver. Dette skaper nye problemstillinger for forbruksforskningen. Hvordan påvirkes forholdet mellom marked og politikk? På hvilke måter kommer interessekonflikter mellom markedsaktører og forbrukere til syne? Hva skjer med forbrukerrettthete-

ne når forbrukeren stilles ansvarlig for sine valg? Også slike spørsmål må forbruksforskningen evne å besvare. SIFO vedtok i 2008 å finansiere tre interne satsinger som skal gå over tre år: nye reguleringsformer, etnisitet og materiell kultur. Disse tre satsingsområdene vil på hver sin måte gi oss både rom og handlingsfrihet til fordypning og ettertanke også på nye felt.

Arne Dulsrud

Arne Dulsrud

Dette er SIFO

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). SIFOs styre på sju medlemmer oppnevnes av BLD og består av representanter fra forskningsmiljøer, forbrukerinstitutioner og SIFOs ansatte. SIFO finansieres gjennom en statlig grunnbevilgning og ved prosjektinntekter. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i forsknings- og testfaglige spørsmål og utfører oppdrag for organisasjoner, offentlige myndigheter og næringsliv.

Formål

SIFO skal være et ledende fagmiljø med formål å drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet.

Gjennom forskning og testvirksomhet skal SIFO legge grunnlaget for å utrede viktige forbrukerproblemer og konsekvenser av blant annet offentlige tiltak og markedets tilbud. Forbruksforskningen skal benyttes som utgangspunkt for å nå forbrukerpolitiske mål, for ivaretagelse av forbrukernes behov og i kunnskapsproduksjon som er viktig for innovasjon av nye varer og tjenester.

Kompetanse

Instituttet har 55 ansatte med en faglig stab som har bakgrunn i samfunnsvitenskap og i naturvitenskap/teknologi. Den faglige virksomheten er organisert i tre faggrupper:

- Forbruk og økonomi
- Marked og politikk
- Teknologi og miljø (herunder produkttesting)

Fagpublisering

I 2008 har den faglige formidlingsvirksomheten vært høy både utenlands og innenlands. SIFOs forskere har publisert artikler i en rekke anerkjente internasjonale tidsskrifter med fagfelleevaluering, deltatt på mange nasjonale og internasjonale konferanser med foredrag og paperpresentasjoner, og instituttet har vært medarrangør ved EU-konferanser i Brussel. SIFOs mål om å styrke forskernetverket både nasjonalt og internasjonalt har vi langt på vei lykkes med.

Flere av SIFOs forskere har undervist og forelest ved universiteter og høyskoler. Videre er det drevet veiledning av hovedfags- og mastergradsstudenter, både for de fem studentene som har hatt arbeidsplass på SIFO og for studenter med arbeidsplass utenfor SIFO.

Populærformidling

Forskningsformidling gjennom kronikker, intervjuer og medieomtale har vært omfattende også dette året. SIFOs medarbeidere har initiert og deltatt i den offentlige debatt med 21 kronikker, hovedsakelig i Aftenposten, Dagens Næringsliv og Dagbladet, og mange av forskerne har blitt intervjuet og sitert mer i mediene i 2008 enn i noe år tidligere. Det har vært en økning i antall oppslag i mediene, fra 1657 oppslag i 2007 til 2083 i 2008. De fleste oppslagene var i riksdekkende aviser og i nettaviser, men også i magasiner og populærvitenskapelige tidsskrifter. Foruten dette har medarbeiderne deltatt i en rekke radioprogrammer, som Norgesglasset, Østlandssendingen og Sånn er livet – noe som ikke fanges opp av vår medieovervåking.

En økning i antall medietreff på 26 prosent er vi godt fornøyd med. Dette viser at mediene er interessert i å bruke vår kunnskap som kilde og at vi tar vårt formidlingsansvar på alvor. Flere av SIFOs forskere har etter hvert fått en sentral plass som kommenta-

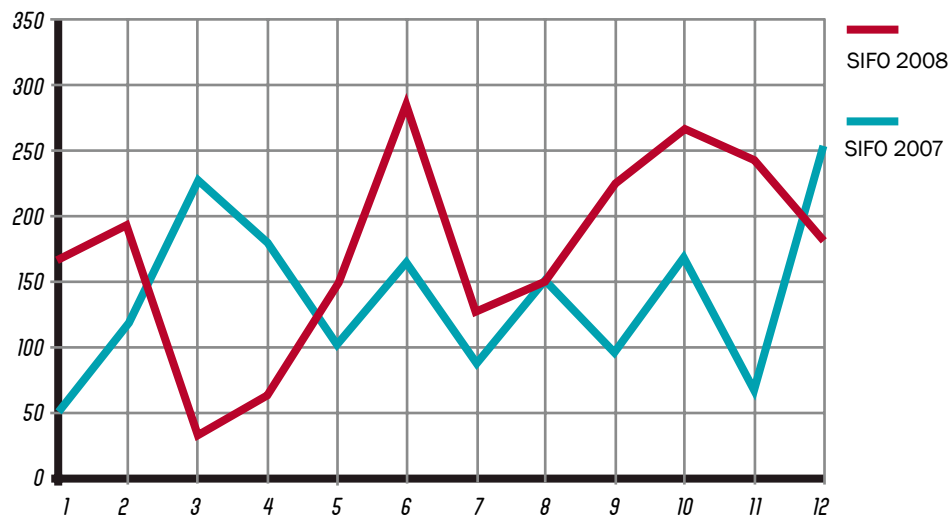
tor på sitt fagfelt – dette gjelder særlig tema som gjelds- og betalingsproblemer, barn og unges forbruk, matvarepriser mm.

Likestilling 2008

SIFO er opptatt av at instituttets ansatte skal ha høy og relevant kompetanse, uavhengig av kjønn. Instituttets kvinneandel er høy, både på ledernivå og blant de øvrige ansatte. I 2008 hadde styret en fordeling på tre kvinner og fire menn, med kvinnelig styreleder. Ved nominasjon av styrekandidater blir det tatt hensyn til kjønnsbalansen. Det samme gjelder for alle oppnevnte råd og utvalg ved instituttet, forutsatt at kravet til kompetanse ivaretas.

Fordeling på		kvinner	menn
alle ansatte	administrasjon	7	4
	fag	30	16
ledernivå	leder/mellomleder	3	3
gj.sn.ltr	leder/mellomleder	67,3	73,6
	administrasjon	50,3	59
	fag	55,6	57

I 2008 hadde SIFO totalt 2083 presseoppslag

Styrets beretning 2008

Styret har i 2008 vært involvert i flere sentrale prosesser for instituttet når det gjelder dets strategiske, faglige og finansielle utvikling. En av oppgavene har vært å delta i instituttets arbeid med å etablere nye tematiske satsingsområder. Videre har styret engasjert seg aktivt i å avklare instituttets holdning til framtidig finansiering i forbindelse med den nye statlige finansieringsordningen for forskningsinstituttene. Styret har også foretatt en evaluering av instituttets laboratorievirksomhet.

Satsingsområder ved SIFO

En strategisk satsing innebærer at det avsettes midler internt ved instituttet for å etablere nye temaer og fagområder som oppfattes som viktige. I 2008 ble de forrige satsingsområdene sluttført og evaluert, mens tre nye områder ble vedtatt etablert med virkning fra 2009. Disse er *etnisitet*, *materiell kultur* og *regulering*. Etnisitet er et tema som til nå har vært oversett i forbrukssammenheng. Fordi forbruk oppfattes som en viktig faktor – ikke bare for samfunnsdeltakelse, men også sosial eksklusjon og inklusjon – anses det som betimelig å introdusere etnisitet som eget forskningstema. Området materiell kultur vil ha som siktemål å bygge bro mellom teknisk-naturvitenskapelige innfallsvinkler til ting og teknologier på den ene siden og de samfunnsvitenskapelige perspektiver knyttet til tingenes rolle i hverdagslivet på den andre. SIFOs laboratorium vil her være et viktig redskap. Området regulering har som mål å drøfte konsekvenser av nye reguleringsformer på forbrukerområdet. Blant nye reguleringsformer er merking av bl.a. matvarer og en sterkere involvering av private interesser i iverksettelsen av offentlig politikk, noe som skaper nye betingelser for forbrukernes stilling og påvirkingsmuligheter.

Finansieringsordning

SIFOs tilknytning til Norges forskningsråd (NFR) og instituttets plassering i det norske forskningslandskap kom opp på den politiske dagsorden som følge av arbeidet med en ny statlig finansieringsmodell for instituttsektoren i Norge. Dette arbeidet har pågått i flere år og ble første gang varslet i 2005 i St.meld.nr. 20 (2004-2005). Etter dette er det nedlagt et omfattende arbeid fra departementer og NFRs side for å utforme det nye finansieringssystemet. Siden ordningen skulle iverksettes for den første puljen av institutter fra 1.januar 2009, har diskusjoner og avklaring av finansieringsordning for SIFO vært et hovedtema for styret i 2008.

Valg av finansieringsordning kan innvirke på så vel oppfyllelse av forbrukersektorens kunnskapsbehov, SIFOs relasjon til forbrukersektoren for øvrig og instituttets utvikling på sikt. Styret ønsker en finansieringsordning som både ivaretar eierdepartementets egne kunnskaps- og forskningsbehov, men som samtidig sikrer at instituttet når sine forskningsmål.

Styret valgte å konkludere med at det på nåværende tidspunkt ikke synes nødvendig å aktivt arbeide for en overføring til NFRs basisfinansieringssystem. Styret ønsker å bruke mer tid og følge utviklingen i hva som skjer i instituttsektoren, og vil holde seg kontinuerlig oppdatert med tanke på grunnlaget for en ny vurdering.

Evaluering av laboratorievirksomheten

SIFOs styre tok i 2008 initiativet til en evaluering av SIFOs laboratorievirksomhet. Evalueringen omfattet så vel virksomhetens kvalitet og faglige innretning, integrering mellom SIFOs forskning og laboratoriets virk-

somhet, som samarbeidet med nasjonale og internasjonale partnere og deltakelse i det internasjonale standardiseringsarbeidet. Laboratoriets kritiske størrelse og forslag til tematiske og faglige prioriteringer ble også vurdert.

Utredningen var utgangspunkt for styrets vedtak om en omprioritering av aktiviteten på laboratoriet. Bak vedtaket ligger en helhetsvurdering om bedre integrasjon mellom laboratorievirksomheten og forskning. Ved å nedprioritere testing av hvitevarer og støvmålinger og overføre ressursene til området vask og tekstiler, anser styret at det er gode muligheter for en økning i eksterne oppdrag og tverrfaglig forskning. Det er videre viktig å sikre den faglige og kompetansemessige utviklingen av kunnskapsfelt knyttet til laboratorievirksomheten gjennom en forankring i et av SIFOs satsingsområder – materiell kultur.

Øvrige saker

Ellers følger styret tett opp instituttets økonomi og holdes oppdatert på prosjektsøknadsprosesser ved instituttet. Styret har fortsatt fokus på SIFOs faglige leveranser og vil berømme de fire medarbeiderne som disputerte for doktorgraden i 2008. Styret er også opptatt av formidling av resultater gjennom artikkelsskriving og gode leveranser på de forvaltningsrettede oppgavene.

Regnskap

Resultatregnskap	2008	2007
Driftsinntekter og driftskostnader		
Basisbevilgning fra Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)	25 010 000	23 979 000
Eksterne prosjekter/oppdrag	14 877 450	13 821 309
Regnskapsmessige periodiseringer	1 304 000	160 000
Sum driftsinntekter	41 191 450	37 960 309
Lønnskostnader	26 312 209	24 495 847
Ordinære avskrivninger		157 727
Andre driftskostnader	8 495 379	7 648 279
Korrigerings tidligere år		-23 108
Leiekostnader	5 087 642	4 947 569
Sum driftskostnader	39 895 230	34 209 246
Driftsresultat	1 296 220	733 995
Finansinntekter og finanskostnader		
Andre finansinntekter	240	101
Andre finanskostnader	-802	-80 237
Netto finansresultat	-562	-80 136
Årsresultat	1 295 658	653 859

Balanse pr. 31. desember	2008	2007
Eiendeler		
Omløpsmidler		
Fordringer		
Kundefordringer	3 442 523	4 710 478
Forskuddsbetaling til leverandør	51 550	119 043
Andre fordringer	29 408	34 538
Prosjekter i arbeid	1 013 084	756 157
Sum fordringer	4 536 565	5 620 216
Bankinnskudd og kontanter	10 547 536	7 795 574
Sum omløpsmidler	15 084 101	13 415 790
Sum eiendeler	15 084 101	13 415 790

Balanse pr. 31. desember	2008	2007
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital	4 407 138	
Driftsfond		1 764 662
Investeringsfond	1 885 692	1 885 692
Omstillings- og kompetansefond		1 346 818
Sum egenkapital	6 292 830	4 997 172
Gjeld		
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	961 028	1 067 709
Skyldig offentlige avgifter	866 139	766 867
Forskningsforpliktelser	2 093 117	2 987 065
Skyldig lønn og feriepenger	2 589 442	2 302 928
Skyldig merverdiavgift	164 326	253 279
Annen kortsiktig gjeld	1 530 883	516 486
Skyldig AGA/Gruppelivsforsikring	586 336	524 284
Sum kortsiktig gjeld	8 791 271	8 418 618
Sum gjeld	8 791 271	8 418 618
Sum gjeld og egenkapital	15 084 101	13 415 790

Hilmar Rommetvedt

Hilmar Rommetvedt

Kari Gjestebø

Kari Gjestebø

Styreleder

Irene Solberg

Irene Solberg

Bjørn Erik Thon

Bjørn Erik Thon

Odd Jarl Borch

Odd Jarl Borch

Harald Throne-Holst

Harald Throne-Holst

Ragnhild Brusdal

Ragnhild Brusdal

Forbruk og økonomi

Hovedområder

- Standardbudsjett for forbruksutgifter
- Forbrukervalg og forbrukerkompetanse
- Gjeld og betalingsproblemer
- Barn og unge
- Levekår og utsatte grupper
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Pengespill

Bakgrunn

Gruppens forskning omfatter temaene forbrukeratferd og forbrukerkompetanse, livsstil, levekår, gjelds- og betalingsproblemer, samt informasjons- og kommunikasjonsteknologi. SIFOs Standardbudsjett står sentralt i utviklingen av feltet. Vårt mandat er å frembringe økt kunnskap om forbrukernes situasjon, og gjennom formidling bidra til økt forbrukerinnflytelse.

Et overordnet mål med aktiviteten innen temaområdet forbrukerøkonomi er – ved hjelp av kvantitative, empiriske studier – å øke vår kunnskap om forbrukernes ressursdisposisjoner i husholdet, og hvordan den enkelte forbruker orienterer seg og gjør sine valg. Også forbrukernes erfaringer, kompetanse og tilfredshet med ulike markeder er sentrale temaer. Gjennom dette arbeidet har instituttet posisjonert seg som en sentral premissleverandør for aktører som arbeider med forbrukerøkonomiske problemstillinger innen politikk, forvaltning, næringsliv og medier.

Forbrukets samfunnsmessige og individuelle betydning er et viktig tema for gruppen. Det sentrale perspektivet er her forbrukets betydning i inklusjons- og eksklusjonsprosesser. Arbeidet med å utvikle forbruk som en sentral dimensjon innen levekårsforskningen blir tillagt stor vekt, og knyttes opp mot problemstillinger som fattigdom og minsteinntekter. Forbruket studeres

også som kommunikasjonssymboler med distinkte meninger knyttet til seg.

Ved å studere forbrukernes atferd på så ulike arenaer som bankmarkedet, boligmarkedet, matmarkedet, klesmarkedet og i uformelle distribusjonssystemer, samt å studere hvordan utsatte grupper med gjeldsproblemer og økonomisk svakere stilte barnefamilier får endene til å møtes – eller ikke møtes – får vi stadig større innsikt i hvilke mekanismer som styrer forbrukernes prioriteringer og valg, og mulige konsekvenser av disse valgene.

Gruppens forskning på IKT er fler- og tverrfaglig og er rettet mot digitale mediers bruk og rolle i samfunnet sett fra et forbrukersperspektiv. Forbrukets sosiale og kulturelle aspekter er sentrale, men også teknologiske og økonomiske perspektiver anvendes. Viktige temaer er forbruk av digitalisert innhold og digitale tjenester, forbrukernes kompetanse om digitale medier og rettigheter i forbindelse med digitalt forbruk. Pengespill og spilleavhengighet er også et sentralt tema.

Høydepunkter

Forbrukeratferd

SIFO utarbeidet i 2008 en forbrukertilfredshetsindeks (FTI) i Norge. Hensikten med denne indeksen var å rangere utvalgte markeder ved empiriske data om hvor godt eller dårlig ulike markeder fungerer for forbrukerne. Det ble samlet inn opplysninger om forbrukernes tilfredshet med 40 ulike markeder innen transport, forbruksvarer, varige forbrugsgoder, håndverkertjenester, personlige tjenester, finansielle tjenester, abonnementtjenester og andre tjenester. Metoden bak kartleggingen av forbrukertilfredshetsindeksen (FTI) er inspirert av den danske Forbrugerstyrelsens beregning av ForbrugerForholdsIndekset (FFI), men tilpasset norske forhold. Studien ble gjennomført i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet, Forbrukerombudet og Forbrukerrådet.

Det ble også i 2008 gjennomført en landsrepresentativ undersøkelse av forbrukeratferd gjennom SIFO-surveyen. Målsettingen med surveyen er å få økt innsikt i forbrukernes situasjon, med vekt på hvordan forbrukerne orienterer seg og gjør sine valg i markedene. Respondentene har bl.a. besvart spørsmål knyttet til miljø, håndverkertjenester, mat, helse, mobiltelefon tjenester og moderne teknologi. De ble også stilt noen utvalgte spørsmål om økonomi. Referansegruppen for SIFO-surveyen består av representanter fra Forbrukerrådet, Forbrukerombudet, Barne- og likestillingsdepartementet og Konkurransetilsynet.

Barn og unge og kommersialisering er også en viktig del av gruppens virksomhet. Som innspill til Stortingsmelding nr. 8 (2008-2009) Om menn, mansroller og likestilling, ble det levert et arbeid om gutter og jenters forbruk og forbrukets betydning. Også kommersielle sider ved forbruk og hvordan gutter og menn fremstilles i reklame og markedsføring, var berørte temaer i dette arbeidet.

Standardbudsjettet

Arbeid omkring Standardbudsjettet er alltid en sentral del av virksomheten på området. Det pågår et kontinuerlig arbeid med å videreutvikle kvaliteten og nytteverdien av budsjettet. I 2008 ble det satt i gang et arbeid med å beregne rimelige boutgifter knyttet til Standardbudsjettet. Dette skal videreføres i 2009. Det ble også gjennomført analyser av befolkningens holdninger til hva barnefamilier generelt – og barnefamilier på trygd spesielt – bør ha, og den økonomiske betydningen av arv og gaver i barnefamilier. Standardbudsjettet har i tillegg vært utgangspunkt for forskning om validiteten til ulike mål på fattigdom. Ved siden av det kontinuerlige arbeidet med å vedlikeholde og oppdatere datagrunnlaget i Standardbudsjettet, er det arbeidet med å utvikle en minstandard for forbruk som har vært prioritert i 2008. Det overordnede perspektivet for dette arbeidet er å utvikle forbruk som en sentral dimensjon i levekårsforskningen.

I 2008 disputerte Mary-Ann Stamsø for Ph.D.-graden over avhandlingen *Boligpolitikk mellom velferd og marked : om fordelingsvirkninger og endringer i boligpolitikken*.

Gjelds- og betalingsproblemer

Gjeldskrise og betalingsproblemer har alltid vært et sentralt tema ved SIFO. I 2008 disputerte Christian Poppe for Dr.polit.-graden over avhandlingen *Into the debt quagmire : how defaulters cope with severe debt-problems*. Gjennom SIFO-surveyen ble det også gjennomført en studie om husholdningenes tidlige reaksjon på finanskrisen. Dette vil bli fulgt opp i 2009. SIFO har dessuten deltatt i et større prosjekt ved Handelshøjskolen i København om danskenes forhold til gjeld. Arbeidet ble avsluttet i 2008. Videre deltar SIFO i et EU-prosjekt om finansiell inklusjon, og i et internasjonalt nettverk om gjeldsproblematikken i Europa i regi av ECRI (Belgia).

Informasjons- og kommunikasjons-teknologi

IKT er et strategisk satsingsområde ved SIFO, og var i 2008 inne i sitt tredje år. Hovedfokus er rettet mot hverdagsbruk av digitalisert innhold og digitale tjenester. Måter digitale medier blir brukt på, og hvordan det sosiokulturelt tilpasses hverdagslivet, står sentralt som perspektiv. Kjønn og etnisitet er viktige analytiske dimensjoner, og ellers innbefatter forskningen bruk av analytisk orientering knyttet til domestisering, tillit, gaveøkonomi, praksisperspektiv, modernitet og identitet. Videre er forbrukernes kompetanse om digitale medier og rettigheter i forbindelse med digitalt forbruk viktig. I 2008 var det to eksternt finansierte prosjekter som sorterte under satsingsområdet, og en ny doktorgrad ble påbegynt. I tillegg fikk satsingsområdet tilknyttet en professor II-stilling.

Prosjekter i 2008

- 11-2008-06 Finansiell inklusjon
- 11-2008-09 RAM – ungdoms samfunnsdeltakelse online
- 11-2008-10 Familiedynamikk, husholdsøkonomi og integrasjon
- 11-2008-12 Danskenes forhold til gjeld
- 11-2007-12 Contextualising adolescents' e-gaming
- 11-2007-17 Forbrukertilfredshetsindeks (FTI)
- 11-2006-20 Barn og ungdom, kommersialisering og marginalisering
- 21-2006-46 BoKlokt 2008
- 11-2006-16 IKTsatsing: Digitale medier og forbruk
- 11-2004-45 SIFO-survey
- 11-2004-29 Standardbudsjettet

Marked og politikk

Hovedområder

- **Distribusjon og konkurranse**
- **Merking og regulering**
- **Mat og forbruk**

Bakgrunn

I studiet av forbruk ser vi ikke bare på de prosesser som leder fram til forbrukernes anskaffelse og bruk av produkter. Forbrukernes situasjon må også studeres med utgangspunkt i strukturer på tilbudssiden. Markedets organisering, konkurransesituasjon, private og offentlige reguleringer samt politiske prosesser bidrar til å strukturere forbrukernes valg og vaner. Derfor blir forbrukernes evne til å påvirke markedets rammebetingelser viktig. For å kunne forklare og studere hva som ligger i handlekurven, trenger vi kunnskaper både om hjemmet og hva som skjer "bak disken".

Høydepunkter

Prestisjefyllt formidling

I 2008 fikk flere av gruppens forskere publisert artikler i velrenomerte internasjonale tidsskrifter, noe som bidrar til å styrke instituttets internasjonale forskningsprofil. Et viktig bidrag i denne sammenhengen er Hanne Torjusens artikkel *Learning, communicating and eating in Local food systems*. Brød- og kornprosjektet var utgangspunkt for Annechen Bugges artikkel i Norsk tidsskrift for ernæring.

Gruppens forskere bidro også på flere andre prestisjefylte formidlingsarenaer. Unni Kjærnes holdt flere internasjonale foredrag om tillit og regulering, mens Virginie Amilien og Alexander Schjøll foreleste bl. a. om lokal mat og kvalitetsmat fra fjellområdet. På hjemmebane har Annechen Bugge holdt en rekke foredrag for næringslivet om ulike emner som brød og korn eller utespising. Eivind Jacobsen har fokusert på governance og forbrukernes rettigheter og roller, mens Gun Roos har snakket om barn, unge og mat.

Distribusjon og konkurranse

SIFO har tradisjonelt bidratt sterkt i forskning om markedsstrukturer og distribusjonsformer. Det er et betydelig kunnskapsbehov i offentligheten om disse temaene. I 2008 har formidlingen fokusert på regulering, merking og governance, bl. a. med tanker om forbrukernes rolle og plass i matvaremarkedet.

Også innen andre markeder er det behov for økt kunnskap om forbrukernes situasjon. SIFO innledet i 2008 et nytt prosjektsamarbeid med Forbrukerombudet, Forbrukerrådet og Post- og teletilsynet om mobilmarkedet, samtidig som prosjektet om prisstrukturen i brun- og hvitevaremarkedet i samarbeid med Konkurransetilsynet ble utvidet.

Det ble holdt et vellykket formidlingsseminar i forbindelse med publisering av rapporten *Ikke drikk vann fra springen! : reaksjoner og implikasjoner etter drikkevannssaken i Oslo, oktober 2007*. Rapporten bygger på en undersøkelse blant Oslos befolkning rett etter at det ble funnet parasitter i drikkevannet, og myndighetene anbefalte at man ikke skulle drikke vann direkte fra springen. Undersøkelsen viste at media spilte en viktig rolle i denne saken, og at forbrukerne opprettholdt tilliten til myndighetene.

Videre vil et oppdrag fra Mattilsynet om sportsprodukter gi interessante og nye innspill i betraktninger om forbruk, marked og politikk.

Merking og regulering

Gruppens medlemmer deltar i flere forskningsprosjekter omkring kvalitetsmerking av mat. Et eksempel er *Quality labelling*, et prosjekt finansiert av Forskningsrådet, som studerer forutsetningen for ulike typer kvalitetsmerker i det norske matvaremarkedet. Kvalitetsmerking har også vært utgangspunkt for flere oppdragsprosjekt i samarbeid med næringslivsaktører. Ett eksempel er merking av brød og kornvarer. Dessuten studeres "sunn mat-merking" og betydningen av nøkkelhullmerking for ikke-vestlige

forbrukere på oppdrag fra Mattilsynet. Merking er videre blitt betraktet i forhold til bærekraftighet, økologi, fair trade samt tillit mellom forbrukerne og markedet.

EU-prosjekter er sentrale oppgaver i gruppen Marked og politikk. *Animal Welfare*, der målet er å komme fram til merkeordninger på EU-nivå som kan styrke forbrukernes bevissthet om dyrevelferd, er ett av dem. Flere foredrag om holdninger til dyrevelferd i det norske distribusjonssystemet ble holdt i 2008.

Mat og forbruk

Et annet viktig tema har vært forholdet mellom mat og helse, og spenner fra spørsmål om ernæringsmerking til studier av matvaner. *Young food* – et treårig prosjekt finansiert av Forskningsrådet – har fedmeproblemet blant ungdom som tema, der studiet av ungdommers matvaner står sentralt. Funnene herfra vil ha stor relevans for forebyggende helsearbeid. Dette prosjektet ble utdypet gjennom et anvendt prosjekt om utespising, *Mat i farten*, og en vellykket søknad til NICE om unge forbrukere og sunn mat. I 2008 fikk SIFO dessuten et oppdrag fra Opplysningskontoret for brød og korn. I rapporten *Nordmenns brød- og kornvaner* understrekes det bl. a. hvor viktig brødmat og måltider er i Norge, til tross for større skepsis de siste årene om brød- og kornprodukters ernæringsmessige verdi.

Innenfor temaet mat og helse har folks inntak av kjøtt betydning. Forbruksfrekvensen for kjøtt er stadig økende, spesielt for kylling. I en rapport, *10 år – endring og stabilitet i forbruk og holdninger til kjøtt*, ser en på variasjon i forbrukernes tillit til kjøtt i sammenheng med kjøttforbruket. Prosjektet var et oppdrag fra Opplysningskontoret for kjøtt.

SIFO bidrar også i flere europeiske studier omkring alternative matprodukter og matforbruk som er litt på siden av det vanlige markedet. Dette gjelder for eksempel økologisk mat og lokal mat. *IPOPY* er et EU-prosjekt innenfor CORE organic hvor bærekraftighet og mat står sentralt. *EuroMARC*, der målsettingen er å studere utviklingen og forbrukernes oppfatning av mat fra fjellområder, ble utgangspunkt for flere EU-rapporter og foredrag. *Sauens velferd* er et flerfaglig prosjekt med bl.a. fokus på markedsaktørenes roller og holdninger til dyrevelferd. I *DIALREL* er temaet religiøs slaktning, et aktuelt spørsmål i kjøttmarkedet. Dette prosjektet forsøker å oppmuntre til dialog mellom ulike aktører i flere europeiske land om bl. a. halalkjøtt.

2008 var avslutningsåret for *Consumer conceptions of local food*, et treårig prosjekt finansiert av FNS (Fransk-norsk stiftelse) og Innovasjon Norge. Rapporten *Forbrukernes forståelse av lokal mat*, som ble presentert under sluttseminaret i Ås i april, gir en bedre forståelse av begrepet "lokal mat", og viser hvordan ulike aktører i matkjeden betrakter lokale matprodukter.

Prosjekter i 2008

- 11-2008-07 ICREFH - bokprosjekt 2008
- 11-2008-15 Mobilmarkedet
- 21-2008-02 Nordmenns forbruksmønster av brød og korn
- 21-2008-08 Mat i farten
- 21-2008-16 Sportsprodukter
- 21-2008-17 Ikke-vestlige forbrukere og nøkkelhullsmerking
- 11-2007-05 EuroMARC (European Mountain Agrofood products, Retailing and Consumers)
- 11-2007-06 Quality labelling and consumer responses in the Norwegian food sector
- 11-2007-07 DIALREL (Encouraging Dialogue on issues of Religious Slaughter)
- 11-2007-15 FoBo (Food and body in everyday life)
- 11-2007-16 iPOPY (innovative Public Organic food Procurement for Youth)
- 21-2007-18 Spørreundersøkelse om kjøtt
- 11-2006-15 Matkultur
- 11-2006-18 Politics of consumption
- 11-2006-27 Sauens velferd
- 11-2006-36 Marked, pris og konkurranse
- 11-2006-41 Young food
- 11-2005-15 Consumer conceptions of local food
- 11-2005-35 Welfare Quality

Teknologi og miljø

Hovedområder

- Forbrukernes valg og vaner
- Forbruk og miljø
- Kroppsrelatert forbruk
- Produkttesting

Bakgrunn

Forbruk omfatter både kjøp, bruk og avhending av varer. Forholdet mellom forbruk og miljø er utgangspunktet for miljøforskningen ved SIFO.

Forskningen innen gruppen dreier seg også om forbrukskultur i videre forstand. En fellesnevner er hvordan varer og tjenester inngår i forbrukernes dagligliv, og hvordan produktene brukes og forstås.

Vi studerer dessuten funksjonelle, sikkerhetsmessige og miljømessige egenskaper ved produkter. Særlig vekt legges på de produktene som forbrukerne omgir seg med i hjemmet, som husholdsapparater, vaskemidler, klær og tekstiler. Arbeidet innebærer å forstå hvordan produktene inngår i dagliglivet og hva slags problemer som kan oppstå. Vi tester slike produkter og utvikler metoder for gjennomføring av tester og vurderinger.

Stor aktivitet i 2008

Arbeidsåret ble preget av oppstart av flere nye prosjekter innen friluftslivsforbruk, nanoteknologi, energiforbruk, utseendets sosiale betydning samt kjøkkenhygiene, finansiert av Norges forskningsråd (NFR) eller EU. De mange ulike temaene til tross,

det er klare forbindelseslinjer mellom prosjektene. Forholdet mellom produkter – eller ting – på den ene siden og mennesker på den andre, står sentralt i dem alle. Dette bidrar til økt forståelse for hvordan materielle objekter og teknologi har betydning for kultur og samfunn.

Interessen for ting og teknologier bidrar til å binde gruppens samfunnsvitenskapelige og teknisk-naturvitenskapelige forskning sammen. Klær og tekstiler, husholdningenes energibruk samt aktiviteter som matlagning og klesvask er sentrale tema både i testvirksomheten, i tverrfaglige prosjekter og i rene samfunnsvitenskapelige prosjekter. I enkelte prosjekter vil tverrfagligheten innebære et samarbeid mellom SIFO-forskere med ulik fagkompetanse. Denne erfaringen med tverrfaglig arbeid har gjort oss bedre i stand til å samarbeide med eksterne miljøer på tvers av faginndelinger.

Laboratoriet hadde 101 fakturerbare testoppdrag i 2008. Størst er bredden innen tekstilområdet, med oppdrag for næringsliv, offentlige etater og Forsvaret. Testingen av ulike vaskemidler var i hovedsak knyttet til Svanemerking. Laboratoriet har i flere år på oppdrag av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) testet hvorvidt energimerkingen av hvitevarer er korrekt. I 2008 har mye av denne virksomheten vært sentrert om kontroll av forhandlernes oppfølging av energimerkeordningen. I 2008 ble en full gjennomgang av laboratoriets kvalitetssystem gjennomført med godt resultat, slik at laboratoriet nå er akkreditert for fem nye år. Det ble dessuten gjennomført en evaluering av laboratorievirksomheten ved instituttet.

Miljø sto sentralt i den offentlige debatten også i 2008, og mye oppmerksomhet ble rettet mot forbruk, spesielt forbrukets betydning når det gjelder klimaspørsmål. Det var stor etterspørsel etter kunnskap på fel-

tet. På grunn av arbeidspresset i de mange pågående prosjektene var vår innsats på dette feltet lavere enn vi hadde ønsket. Med det er det ikke sagt at vi ikke var med i debatten. I intervjuer i aviser, radio og TV, gjennom kronikker og innlegg og gjennom deltagelse i ulike faglige fora både nasjonalt og internasjonalt har gruppens forskere vært aktive.

Høydepunkter

Stort gjennomslag for nye prosjekter

På grunn av de mange tildelte prosjektmidler i 2007 har gruppen vokst i størrelse. I 2008 ble det ansatt en historiker, og større oppmerksomhet kan derfor rettes mot forbrukets og forbruksforskningens historie. Dessuten ble den kvalitative kompetansen styrket gjennom flere antropologer. Gruppen hadde også i 2008 stort gjennomslag for søknader i NFR. Prosjektet *Uni-Form* tar opp problemstillinger knyttet til arbeidsklær for kvinner i mannsdominerte yrker. Dette er SIFOs første brukerstyrte innovasjonsprosjekt (BIP). Det innebærer et forskningsprosjekt der en bedrift eller organisasjon har prosjektansvaret og bidrar med en vesentlig del av finansieringen. Et annet større prosjekt var *Textile waste*, der en ser på miljøutfordringene ved tekstilers materialstrøm fra avfall og bakover i verdikjeden. Dette prosjektet ble støttet av NFRs miljøforskningsprogram MILJØ2015, hvor SIFO tilsammen deltar i tre prosjekter.

SIFOs europeiske miljøforskning

SIFO har siden 2001 både deltatt i og koordinert flere miljøprosjekter finansiert av EUs rammeprogrammer. I 2008 startet to nye slike prosjekter med SIFO som koordinator. **BAREENERGY** er et prosjekt som tar for seg barrierer for energisparing og bytte til mer miljøvennlige energikilder og har deltagere fra fem europeiske land i tillegg til Norge. I det andre prosjektet ser vi nærmere på bruken av såkalt deliberative prosesser innen nanoteknologien. Prosjektet heter **NANOPLAT** og har også deltagere fra fem europeiske land, i tillegg til fra Norge (SIFO og Universitetet i Bergen). Dette er SIFOs tredje prosjekt innen problemstillinger knyttet til nanoteknologi, de to første har vært finansiert av Norges forskningsråd.

Kroppsrelatert forbruk

Innsatsen innen dette området var konsentrert om ferdigstilling av to doktorgrader. Mari Ryssts avhandling i sosialantropologi, med tittel *"I want to be me. I want to be kul" : an anthropological study of Norwegian preteen girls in the light of a presumed 'disappearance' of childhood*, handler om norske ti-åringers forhold til kropp, klær og fritidsaktiviteter. Ardis Storm-Mathisens avhandling i sosiologi, *Kontekstualisert mening : en diskursiv analyse av unges klær og identiteter*, handler om hvordan 12-13-åringene snakker om klær. Det ble dessuten skrevet flere prosjektsøknader med utgangspunkt i temaene klær, mat og trening.

Prosjekter i 2008

11-2008-01	Beauty
11-2008-03	BAREENERGY
11-2008-04	Friluftsliv
11-2008-11	Produkttester - utland
11-2008-14	Kjøkkenhygiene
21-2008-06	Test av husholdningsprodukter
21-2008-07	Test av tekstiler
21-2006-12	Test av husholdningskjemikalier
11-2007-04	Er Large stor?
11-2007-11	ASCEE
11-2007-13	Nano-consumer
11-2007-03	Gårdsfritid
11-2006-08	Forbrukerrettet produktkunnskap
11-2006-17	Kroppsrelatert forbruk
11-2006-18	Politics of consumption
11-2005-30	SCORE
11-2005-33	HealthCat
21-2005-26	Test for Forsvaret
21-2004-34	Energimerking

Publikasjoner

Artikler i internasjonale tidsskrift med referee

Berg, Lisbet (2008). Loyalty, naivety and powerlessness among Norwegian retail bank customers. *International Journal of Consumer Studies*, 32 (3) 222–232

Borgeraas, Elling & Ragnhild Brusdal (2008). The costs of children : a comparison of Standard Budget and income approach. *Child Indicators Research*, 1 (4) 372–386

Brusdal, Ragnhild & Randi Lavik (2008). Just shopping? : a closer look at youth and shopping in Norway. *Young*, 16 (4) 393–408

Helle-Valle, Jo (2008). Discourses on mass vs. elite sport and pre-adult football in Norway. *International Review for the Sociology of Sport*, 43 (4) 365–381

Helle-Valle, Jo & Dag Slette-meås (2008). ICTs, domestication and language-games : a Wittgensteinian approach to media uses. *New Media & Society*, 10 (1) 45–66

Helle-Valle, Jo & Ardis Storm-Mathisen (2008). Playing computer games in the family context. *Human IT – Journal for Information Technology Studies as a Human Science*, 9 (3) 62–82

Klepp, Ingun Grimstad (2008). Patched, louse-ridden, tattered [атанный, вонючий, драный] : clean and dirty clothes [чистая и грязная одежда]. *Teoria Modi: Odejda, Telo, Kultura* (Теория моды: Одежда, Тело, Культура) Fashion Theory: Dress, Body, Culture (Russian edition) (7) 177–205

Rysst, Mari (2008). The dialectic of the erotic and the chaste : ethical dilemmas in creation of young girls' clothes. *Teoria Modi: Odejda, Telo, Kultura* (Теория моды: Одежда, Тело, Культура) Fashion Theory: Dress, Body, Culture (Russian edition) (8) 239–258

Stamsø, Mary-Ann (2008). Grants for first-time homeowners in Norway : distributional effects under different market and political conditions. *European Journal of Housing Policy*, 8 (4) 379–397

Throne-Holst, Harald, Pål Strandbakken & Eivind Stø (2008). Identification of households' barriers to energy saving solutions. *Management of Environmental Quality: an International Journal*, 19 (1) 54–66

Throne-Holst, Harald & Eivind Stø (2008). Who should be precautionary? : governance of nanotechnology in the risk society. *Technology Analysis & Strategic Management*, 20 (1) 99–112

Torjusen, Hanne, Geir Lieblein & Gunnar Vittersø (2008). Learning, communicating and eating in local food-systems : the case of organic box schemes in Denmark and Norway. *Local Environment*, 13 (3) 219–234

Tucker, Arnold & Eivind Stø (2008). "The governance and practice of change of sustainable consumption and production." : introduction to the ideas and recommendations presented in the articles in this special issue of the journal of cleaner production. *Journal of Cleaner Production*, 16 (11) 1143–1145

Antatt

Amilien, Virginie. Compte rendu de lectures "Liv Emma Thorsen: Det fleksible kjønn" et "Runar Døving: Rype med lettøl : en antropologi fra Norge". Deux perspectives de la culture de l'alimentation en Norvège, *Ethnologie française*

Klepp, Ingun Grimstad. Farlige farger og forkledd klesnormer i Norge. *Teoria Modi: Odejda, Telo, Kultura* (Теория моды: Одежда, Тело, Культура) Fashion Theory: Dress, Body, Culture (Russian edition)

Rysst, Mari. "I am only ten years old!" : how clothing-fashion codes for preteen girls relate to their experience-near conceptualizations of femininities. *Childhood, a global journal of child research*

Stamsø, Mary-Ann. Housing and the welfare state in Norway. *Scandinavian political studies*

Stamsø, Mary-Ann. Housing and welfare policy – changing relations? : a cross national comparison. *Housing, Theory and Society*

Artikler i norske tidsskrift med referee

Bugge, Annechen (2008). Brødvaner – i stabilitet og endring. *Norsk tidsskrift for ernæring* 2008 (4)

Roos, Gun, Carina Søderblom Alm, Ida Synnøve Grini & Bjørn Christophersen (2008). Kommentar: Merking av sunn mat. Perspektiv og debatt. *Tidsskrift for Den norske legeförening* 2008 (8)

Artikler i bøker med red.

Frønes, Ivar & Ragnhild Brusdal (2008). Familien og vennene : utviklingen i familie, samliv og vennskap. I Eivind Balsvik & Susanna Maria Solli (red.) *Introduksjon til samfunnsvitenskapene : en antologi*, Oslo, Universitetsforlaget

Storm-Mathisen, Ardis & Jo Helle-Valle (2008). Media, identity and methodology : reflections on practice and discourse. I Ingegerd Rydin & Ulrika Sjöberg (red.) *Mediated Crossroads: Identity, Youth Culture and Ethnicity. Theoretical and Methodological Challenges*, Gøteborg, Nordicom

Stø, Eivind, Harald Throne-Holst, Pål Strandbakken & Gunnar Vittersø (2008). Review: A multi-dimensional approach to the study of consumption in modern societies and the potential for radical sustainable changes. I Arnold Tukker, Martin Charter, Carlo Vezzoli, Eivind Stø & Maj Munch Andersen (red.) *System Innovation for Sustainability 1*, Sheffield, Greenleaf

Terragni, Laura (2008). Indicators of sustainable consumption : from awareness to action. I Alexandra Klein & Victoria W. Thoresen (red.) *Assessing Information as Consumer Citizens*

Antatt

Brusdal, Ragnhild & Ivar Frønes. Children as consumers. I Gary Melton, Asher Be-Arieh, Judy Cashmore, Gail Goodman & Jan Kampmann (red.) *Handbook of Child Research*, SAGE

Bugge, Annechen & Ingun Grimstad Klepp. "There's no such thing, like a female with good looks, who cooks and cleans ..." : housework and Norwegian gender equality ideals. I Stacey Gillis, & Joanne Hollows (red.) *Home fires: Domesticity, Feminism and Popular Culture*, London, Routledge

Helle-Valle, Jo. Language-games, individuals and media uses: what a practice perspective should imply for media studies. I B. Bräuchler & J. Postill (red.) *Theorising Media and Practice*, London, Berghahn

Jacobsen, Eivind, Hanne Torjusen, Katherine O'Doherty Jensen & Unni Kjærnes. Consumers' conceptions of safety and quality of organic food. I L. Lück & K. Brandt (red.) *Organic Food Production: Safety and Quality Assurance*, Oxford, Blackwell

Kjærnes, Unni, Lotte Holm, Jukka Gronow, Johanna Mäkelä & Marianne P. Ekström. The study of Nordic meals : lessons learnt. I Herbert Meiselman *Meals in science and practice: interdisciplinary research and business applications*, London, Woodhead

Klepp, Ingun Grimstad. Klær, kropp og velvære : hva vil det si å føle seg velkledd? I Magdalen Petersson McIntyre & Lizette Graden (red.) *Modets metamorfoser*, Stockholm, Carlssons

Laitala, Kirsi, Benedicte Hauge & Ingun Grimstad Klepp. "Sizes are arbitrary, you can't trust them" : a study of the relationship between size labelling and actual clothing sizes. *Nordic Fashion Seminar Workshop Anthology*, Centre for Fashion Studies, Stockholm University

Rysst, Mari. "Hello, we are only in the fifth grade!" : how clothing-fashion codes for preteen girls relate to their experience-near conceptualizations of femininities. I Vebjørng Tingstad & David Buckingham (red.) *Childhood and Consumer Culture*, London, Palgrave

Rysst, Mari. Clothing-fashion codes and sexualisation of preteen girls. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*, Oxford, Berg

Torjusen, Hanne, Unni Kjærnes & Katherine O'Doherty Jensen. Social and ethical aspects. I L. Lück & K. Brandt (red.) *Organic Food Production: Safety and Quality Assurance*, Oxford, Blackwell

Bøker

Brusdal, Ragnhild & Ivar Frønes (2008). *Små keisere : barn og forbruk i verdens rikeste land*, Oslo, Gyldendal akademisk

Rapporter i egne serier

Amilien, Virginie, Alexander Schjøll & Lill Margrethe Vramo (2008). *Forbrukernes forståelse av lokal mat*. Fagrapport nr. 1-2008, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2008). *Forbrukertilfredshet 2008 : forbrukerundersøkelsen 2008*. Oppdragsrapport nr. 3-2008, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2008). *Kjøp av håndverker-tjenester : forbrukernes evaluering av håndverkerbransjene*. Prosjektnotat nr. 6-2008, Oslo, SIFO

Brusdal, Ragnhild (2008). *Kjønn og kommersielle uttrykk*. Prosjektnotat nr. 3-2008, Oslo, SIFO

Bugge, Annechen, Randi Lavik & Kjersti Liliebø (2008). *Nordmenns brød- og kornvaner - i stabilitet og endring*. Fagrapport nr. 2-2008, Oslo, SIFO

Hauge, Benedicte (2008). *Ukeblader, innsamling og analyse : om ukebladinnsamlingen til Beauty-prosjektet*. Prosjektnotat nr. 5-2008, Oslo, SIFO

Jensen, Heidi Mollan, Kjersti Eilertsen & Selvi Srikanthan (2008). Sammenlignende test av fire flytende tekstilvaskemidler : to for hvitt tøy og to for kulørt tøy, ved 40°C og 30°C. Testrapport nr. 35-2008, Oslo, SIFO

Jensen, Heidi Mollan & Selvi Srikanthan (2008). Sammenlignende test av fem tekstilvaskemidler og vann ved 40°C. Testrapport nr. 36-2008, Oslo, SIFO

Jensen, Heidi Mollan & Selvi Srikanthan (2008). Sammenlignende test av fire tekstilvaskepulver : to med og to uten blekemiddel, ved 40°C og 30°C. Testrapport nr. 34-2008, Oslo, SIFO

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Clothes, the body and well-being : what does it mean to feel well dressed?* Prosjektnotat nr. 1-2008, Oslo, SIFO

Lavik, Randi (2008). *10 år - endring og stabilitet i forbruk og holdninger til kjøtt : 1997 - 2007*. Oppdragsrapport nr. 2-2008, Oslo, SIFO

Poppe, Christian (2008). *Husholdningenes tidlige reaksjoner på finanskrisen*. Prosjektnotat nr. 4-2008, Oslo, SIFO

Slettemeås, Dag (2008). *Forbrukere i bredbånds- og TV-markedet : SIFO-survey hurtigstatistikk 2008*. Prosjektnotat nr. 7-2008, Oslo, SIFO

Slettemeås, Dag & Ingrid Kjørstad (2008). *Digital mestring - internett og bredbånd : SIFO-survey hurtigstatistikk 2007*. Prosjektnotat nr. 2-2008, Oslo, SIFO

Terragni, Laura, Annechen Bugge & Heidi Mollan Jensen (2008). *Ikke drikk vann fra springen! : reaksjoner og implikasjoner etter drikkevannssaken i Oslo oktober 2007*. Oppdragsrapport nr. 1-2008, Oslo, SIFO

Rapporter i andre serier

Vittersø, Gunnar, Kerstin Bergström, Carin Enfors, Niels Heine Kristensen, Åshild Longva, Bent Egberg Mikkelsen, Minna Mikkola & Liv Solemdal (2008). *Network for Nordic excellence in sustainable and healthy catering (HealthCat), Final report*, NiCe, Oslo

Doktoravhandlinger

Poppe, Christian (2008). *Into the debt quagmire : how defaulters cope with severe debt problems*. Avhandling for Dr.polit-graden, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Rysst, Mari (2008). *"I want to be me. I want to be kul" : an anthropological study of Norwegian preteen girls in the light of a presumed "disappearance" of childhood*. Avhandling for Ph.D.-graden, Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo

Stamsø, Mary-Ann (2008). *Boligpolitikk mellom velferd og marked : om fordelingsvirkninger og endringer i boligpolitikken*. Avhandling for Ph.D.-graden, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo

Storm-Mathisen, Ardis (2008). *Kontekstualisert mening : en diskursiv analyse av unges klær og identiteter*. Avhandling for Ph.D.-graden, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Innlevert

Kjærnes, Unni. *Regulating food consumption : studies of variation and change in Europe*. Avhandling for Ph.D.-graden, Department of Sociology, University of Helsinki

Populærvitenskapelige artikler

Kjærnes, Unni (2008). Trust: openness is everything. *Food ethics*, 3 (3) 9-10

Klepp, Ingun Grimstad (2008). Livsløpsstandard. Bokanmeldelse av Kate Fletcher: Sustainable fashion. *Personae*, 1 (1) 140-141

Klepp, Ingun Grimstad (2008). Ull - med fremtiden for seg. *Personae*, 1 (1) 136-139

Scholl, Gerd, Frieder Rubik, Harri Kalimo & Eivind Stø (2008). Why do we need a policy to deal with sustainable consumption? : innovative approaches to promote sustainable consumption. *Ökologisches Wirtschaften* 2008 (3) 24-27

Foredrag - Internasjonale

Amilien, Virginie & Fatiha Fort (2008). *Consumer and local food: common results from France and Norway*. Speech given at the French-Norwegian seminar 'Consumer conception of local food', Norwegian Museum of Agriculture, Ås, April 21, 2008

Amilien, Virginie, Atle Wehn Hegnes & Henry Notaker (2008). *La pomme de terre en Norvège : ou les transformations d'un aliment cultivé en un aliment culturel*. Paper, in French and English, presented at La Pomme de Terre de la Renaissance au XXIe siècle : Histoire, Société, Économie, Culture. Colloque organisé par le Centre d'Histoire de la Ville (CeHVi) et l'Institut Européen d'Histoire et des Cultures de l'Alimentation (IEHCA) de Tours, November 18-20, 2008

Amilien, Virginie & Alexander Schjøll (2008). *Between lack of knowledge and strong expectations : a consumer approach of mountain quality products*. Paper presented at the first international seminar about 'The development of mountain quality food products : Consumption, Production, Distribution' (EuroMARC, Euromontana) Brussels, November 6, 2008

Amilien, Virginie & Alexander Schjøll (2008). *Presentation of final results from Norway*. Speech given at the French-Norwegian seminar 'Consumer conception of local food', Norwegian Museum of Agriculture, Ås, April 21, 2008

Bjerck, Mari & Ingun Grimstad Klepp (2008). *Wardrobe studies in Norway*. Paper presented at NOS-HS Explorative workshop: Wardrobe studies, Copenhagen Business School, Copenhagen, November 27, 2008

Brusdal, Ragnhild (2008). *Little emperors in an affluent society*. Key note speaker at the conference Child and Teen Consumption 2008, Trondheim, April 24, 2008

Jensen, Heidi Mollan & Laura Terragni (2008). *When water becomes dangerous to drink : reactions from Oslo's residents after the Giardia findings October 2007*. Poster presentert på den 6. Nordiske drikkevannskonferansen, Oslo 9.-11. juni 2008

Kjærnes, Unni (2008). *Consumer trust in food under varying social and institutional conditions*. Paper presented at the NATO Advanced Research Workshop 'Threats to Food and Water Chain Infrastructure', Vienna, December 3-5, 2008

Kjærnes, Unni (2008). *The politics of eating*. Paper presented at 'Meals Matter', Workshop at the University of Barcelona, September 17-19, 2008

Kjærnes, Unni, Arne Dulsrud & Eivind Jacobsen (2008). *Consumer choice as a mode of governance : the case of farm animal welfare in Europe*. Paper presented at 2nd International Working Conference on Sustainable Consumption, 'Sustainable Consumption and Alternative AgriFood Systems', Arlon, Belgium, May 28-30, 2008

Kjærnes, Unni, Eivind Jacobsen & Arne Dulsrud (2008). *Consumer choice and farm animal welfare in Europe*. Paper presented at ESA Sociology of Consumption Interim Meeting, Vuoranta, Finland, August 27-30, 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Does beauty come from within? : the relationship between goals and means, beauty and wellbeing in Norwegian spas*. Presented at The annual symposium of the journal *Medische Antropologie 'Beauty & Health'*, University of Amsterdam, December 12, 2008.

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Klesforskningen ved SIFO våren 2008*. Paper presented at NOS-HS Explorative workshop, Copenhagen Business School, Copenhagen, April 10, 2008

Klepp, Ingun Grimstad & Mari Bjerck (2008). *The role of clothes and equipment in outdoor recreation*. Research Workshop on Fashion Studies, Centre for Fashion Studies, Stockholm University, May 15, 2008

Moity-Maizi, Pascale & Virginie Amilien (2008). *Increasing the sense of terroir: Case study AOC Ossau Iraty*. Speech given at the French-Norwegian seminar 'Consumer conception of local food', Norwegian Museum of Agriculture, Ås, April 21, 2008

Poppe, Christian (2008). *Danskenes forhold til gjeld*. Foredrag holdt ved Nordisk Rettsseminar, Stockholm, 2. oktober 2008

Roos, Gun (2008). *Simplified nutritional labeling of foods in Norway*. Poster presented at 9th Nordic Nutrition Conference, Copenhagen, June 1-4, 2008

Rysst, Mari (2008). *"Hello, we are only in the fifth grade!!" : how clothing-fashion codes for preteen girls relate to their experience-near conceptualizations of femininities*. Paper presented at the conference Child and Teen Consumption 2008, Trondheim, April 24, 2008

Rysst, Mari (2008). *The importance of things (and money) for social inclusion*. Paper presented at the session 'Children as consumers', at the conference Child and Teen Consumption 2008, Trondheim, April 24, 2008

Rysst, Mari (2008). *Intergenerationality and the construction of "traditional" and "modern" in public gender discourses*. Lecture held at Institute of Education, The University of London, October 21, 2008

Schjøll, Alexander, Virginie Amilien, Nicolas Neve, Andreja Borec & Darja Majković (2008). *Consumers' perception of the concept of mountain food products : results from focus groups in Slovenia and Norway*. Paper presented at the seminar for 'Multifunctional Agriculture and Rural Development (III) – rural development and (un)limited resources', Belgrade, December 4-5 2008

Slettemeås, Dag (2008). *Diasporic media technology consumption in Norway : methodological issues and challenges*. Paper presented at ECREA 2008, the 2nd European Communication Conference, Barcelona, November 25-28, 2008.

Slettemeås, Dag (2008). *Domesticating media technology – domesticating home? : Ph.D.-presentation*. Parallel session: Presentation of new Ph.D.-projects, IMK (UiO) Compulsary Ph.D. seminar, Isegran, Fredrikstad, April 9-11, 2008

Slettemeås, Dag (2008). *Domesticating media technology, domesticating home? The role of diasporic media technology consumption in everyday life : methodological challenges*. Paper presented at the IMK workshop w/Sonia Livingstone, Oslo, March 27, 2008

Eivind Stø (2008). *Sustainable consumption : theoretical and empirical challenges*. Lecture given at the University of Torino, January 15, 2008

Eivind Stø (2008). *NANOPLAT: Development of a platform for deliberative processes on nanotechnology in the European consumer market*. Presented at the EU conference 'Governance and Ethics of Nanotechnology', Brussels May 7-8, 2008

Eivind Stø (2008). *Deliberative processes on nanotechnology in the European consumer market*. Paper presented in the network of Sociology of Consumption within ESA – The European Sociological Association 'Materiality, meaning, power'. Hotel Vuoranta, Helsinki, August 27-30, 2008

Eivind Stø, Sally Randles, Gerd Scholl, Judit Sándor, Özcan Saritas, Roger Strand, Francois Jégou, Pål Strandbakken & Harald Throne-Holst (2008). *NANOPLAT: Deliberative processes on nanotechnology : presentation of a project within the 7FP of the EU*. Presented at the Kick-off seminar of ELSA, Oslo, November 19-20, 2008

Terragni, Laura, Hanne Torjusen & Gunnar Vittersø (2008). *Change makers: Who are they?* Paper presented at the Nordic workshop 'Can consumers save the world? Everyday food consumption and dilemmas of sustainability', Helsinki, June 12-13, 2008

Throne-Holst, Harald (2008). *Consumers, nanotechnology and precaution*. Paper presented at the PRIME Nano Winter School, Pinosot, France, February 7, 2008

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2008). *"- No one told me I was a nano-consumer!"* Presentation at the conference on 'Nanotechnologies and the Consumer', EUI in Florence, Capella, Villa Schifanoia, December 5, 2008

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2008). *Consumers, nanotechnology and precaution*. Presentation at Nanotech Northern Europe, Copenhagen, September 23, 2008

Throne-Holst, Harald, Pål Strandbakken, Sally Randles, Christian Greiffenhagen & Eivind Stø (2008). *Risk, responsibility, rights and regulation in the value chain of nano-products*. Paper presented at the CIGA conference 'Managing the uncertainty of nanotechnologies. Challenges to law, ethics and policy making'. Rovigo, Italy, May 22, 2008

Vramo, Lill Margrethe (2008). *"Trade not Aid" : cleansing relationships*. Presentation at the 10th biennial conference EASA, Ljubljana, August 27, 2008

Foredrag - Nasjonale

Amilien, Virginie (2008). *Lokal mat : et norsk-fransk perspektiv*. Foredrag holdt ved KSL Matmerk, Oslo, 24. september 2008

Amilien, Virginie (2008). *Mat i etnisk og politisk perspektiv : innføring i norsk matkultur*. Forelesning holdt ved studiet for Samfunn og psykisk helse, Masterstudiet ved HiT, Porsgrunn, 13. november 2008

Amilien, Virginie (2008). *Norsk matkultur og tradisjonsmat*. Forelesning holdt ved studiet for yrkesfaglærere i mat- og restaurantfag, Høgskolen i Akershus, 15. august 2008

Amilien, Virginie (2008). *Tradisjon, ferskhet og identitet : noen betraktninger om forståelse av lokal mat*. Foredrag holdt ved Edderkoppen – nettverk for kulturarv og verdiskaping i Innlandet, Åker gård, Hamar, 31. januar 2008

Bugge, Annechen (2008). *Barn og unges måltidsvaner*. Innlegg holdt ved møtet 'Oppfølging av regjeringens Handlingsplan for et bedre kosthold (2007–2011)', HelseDirektoratet, 27. oktober 2008

Bugge, Annechen (2008). *Hva vet vi om ute-spisevaner, ønsker og tilbud? : behov for og planer for ytterligere kartlegging*. Innlegg holdt ved Helse- og omsorgsdepartementets møte om KBS-markedet, Oslo, 11. april 2008

Bugge, Annechen (2008). *Ikke drikk vannet...* Innlegg holdt ved publiseringsseminaret 'Stoler du på at drikkevannet i Oslo er rent?', SIFO, Oslo, 3. april 2008

Bugge, Annechen (2008). *Mat i farten*. Innlegg holdt ved Dagligvareleverandørenes (DLF) konferanse 'Endrede forbruksmønstre', Oslo Kongressenter, 22. mai 2008

Bugge, Annechen (2008). *Mat i farten*. Innlegg holdt ved Norgesgruppen A/S samling, Plaza hotell, Oslo, 18. august 2008

Bugge, Annechen (2008). *Mat og spisevaner i stabilitet og endring*. Forelesning holdt ved bachelorstudiet i samfunnsnærering, Høgskolen i Akershus, 8. desember 2008

Bugge, Annechen (2008). *Myter og fakta om middagen*. Foredrag holdt ved Landbrukets Fagdag, Norsk Design- & Arkitektursenter, Oslo, 11. september 2008

Bugge, Annechen (2008). *Myter og fakta om norske middagsvaner*. Innlegg holdt ved Opplysningskontoret for kjøtt's middagsseminar, Oslo, 19. august 2008

Bugge, Annechen (2008). *Noen sosiologiske perspektiver på mat- og spisevaner – eksemplet brød og korn*. Foredrag holdt ved Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, 11. november 2008

Bugge, Annechen (2008). *Nordmenns brød- og kornvaner*. Foredrag holdt for Idun Industri AS, Skedsmo, 20. november 2008

Bugge, Annechen (2008). *Nordmenns brød- og kornvaner*. Presentasjon av resultater. Foredrag holdt ved Opplysningskontoret for brød og korns markedsseminar, Oslo, 27. august 2008

Bugge, Annechen (2008). *Nordmenns mat- og spisevaner – i stabilitet og endring*. Innlegg holdt ved rådsmøte i Nasjonalt råd for ernæring, HelseDirektoratet, Oslo, 25. november 2008

Bugge, Annechen (2008). *Søt ungdom og voksnes dobbeltkommunikasjon*. Foredrag holdt ved studiet Folkehelsearbeid for tannhelsepersonell, Høgskolen i Akershus, 3. mars 2008

Bugge, Annechen (2008). *Ungdoms skolematstil – sunn eller syndig?* Foredrag holdt ved konferansen 'Mat og helse i skolen - fagdidaktiske utfordringer', arrangør Høgskolen i Vestfold (HVE), Clarion Collection Hotel Atlantic, Sandefjord, 18. april 2008

Bugge, Annechen (2008). *Ungdoms skolematvaner*. Forelesning holdt ved Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, 6. mai 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å lage middag: fra brun og hvit saus til ...* Foredrag holdt ved introduksjon av Knorrs nye konsept Eat in Colour!, Gastronomisk Institutt, Oslo, 3. april 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise i farten – litt om nordmenns hurtigmatvaner*. Innlegg holdt ved Mix-kjedens fagmøte, Oslo, 13. mai 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute*. Foredrag holdt ved Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, 26. februar 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute*. Innlegg holdt ved Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Landbruks- og matdepartementet, Norsk bygdeturisme og gardsmat og Matmerks konferanse 'Mat og reiseliv 2008', Quality Hotel & Resort Røros, 22.-24. oktober 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute – en viktig del av nordmenns hverdagsliv*. Foredrag holdt ved Fresh, LHL og Matforsks møte 'Utvikling av sunnere produkter i Fresh-konseptet', Matforsk, Ås, 5. mars 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute – hvem, hva, hvor, hvordan, hvorfor og når? : trender med fokus på helse*. Foredrag holdt for Umoe Catering AS, Thon Hotel Sandvika, 21. januar 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute – hvem, hva, hvordan, hvorfor og når? : trender med fokus på helse*. Foredrag holdt ved Norgesgruppen/Askos kunde- og leverandørtreff, Kiel-fergen (Color Line), 23.-25. januar 2008

Bugge, Annechen (2008). *Å spise ute – med særlig fokus på hurtigmat*. Foredrag holdt for Sosial- og helsedirektoratet, Oslo, 24. januar 2008

Jacobsen, Eivind (2008). *Det kontekstuelle forbruket*. Foredrag holdt for Norsk markedsanalyseforening, Oslo, 4. september 2008

Jacobsen, Eivind (2008). *Governance structures in the food distribution chain. Globalization, food system, power and consumers*. Forelesning holdt ved Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, 1. april 2008

Jacobsen, Eivind (2008). *Konge eller offer? Rettigheter vs. plikter?* Foredrag holdt for arbeidstakerorganisasjonen Negotia, Oslo, 10. oktober 2008

Jacobsen, Eivind (2008). *Produktutvikling og beriking av matvarer : et forbrukerperspektiv*. Foredrag holdt ved NHO-konferansen 'Arena Mat og Helse', 28. oktober 2008

Jensen, Heidi Mollan (2008). *Ikke drikk vann fra springen! : reaksjoner etter drikkevannssaken i Oslo oktober 2007*. Innlegg holdt ved fagseminaret 'Når ting går galt' for ansatte i Oslo kommune, Kommunenes hus, Oslo, 22. januar 2008

Jensen, Heidi Mollan (2008). *Hvordan fikk Oslo-folk informasjon om drikkevannssaken?* Innlegg holdt ved publiseringsseminaret 'Stoler du på at drikkevannet i Oslo er rent?', SIFO, Oslo, 3. april 2008

Jensen, Heidi Mollan (2008). *Ikke drikk vann fra springen! : reaksjoner og implikasjoner etter drikkevannssaken. En presentasjon av Oslofolks reaksjoner på kokevarselet. Er tilliten til vannverket og myndigheter svekket etter dette?* Foredrag holdt på Nasjonalt folkehelseinstitutt, Oslo, 25. august 2008

Kjærnes, Unni (2008). *Mattrygghet og konsumenter*. Foredrag holdt på etter- og videreutdanningskurs i Mattrygghet og hygiene, UMB, Ås, 30. oktober 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Bukten og begge endene i skittentøyet*. Foredrag holdt ved åpningen av utstillingen 'Lappete, lusete, fillete, ren', Kolbeinstveit, Ryfylkemuseet, Suldal, 21. juni 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Et kulturhistorisk blikk på klesvask*. Foredrag holdt ved Høgskolen i Akershus, 8. januar 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Friluftsliv og forbruk*. Foredrag holdt ved Norges idrettshøgskole, Oslo, 17.12.08

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Klær som uttrykk*. Foredrag holdt ved NTNUs kurssamling Drakt og samfunn, Fagernes, 7. februar 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Lappete, lusete, fillete, ren*. Utstilling på Kolbeinstveit, Ryfylkemuseet, Suldal

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Miljømessig vedlikehold av klær*. Foredrag holdt ved Teko Forums årsmøte i Ålesund, 3. september 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Søppel i overflodssamfunnet*. Foredrag holdt ved Filosofi-festivalen, Kragerø, 6. juni 2008

Klepp, Ingun Grimstad (2008). *Tekstiler og mote i et miljøperspektiv*. Forelesning holdt ved Kunstfag, Kunsthøgskolen i Oslo, 28. februar 2008

Lavik, Randi (2008). *Holdninger til kjøtt 1997 – 2007*. Foredrag holdt for Opplysningskontoret for kjøtt, Oslo, 17. april 2008

Poppe, Christian (2008). *Fornuftig overforbruk – fins det?* Foredrag holdt ved Proffseminaret, Strømstad, 7. november 2008

Poppe, Christian (2008). *Mestring av alvorlige gjeldsproblemer*. Foredrag holdt ved Samling for boligsosialt samarbeid i Oslo, 24. oktober 2008

Poppe, Christian (2008). *Økonomisk rådgivning på sosialkontor*. Foredrag holdt ved Samling for økonomiske rådgivere i Oslo, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Støtvig Hotell, Larkollen, 17. september 2008

Poppe, Christian (2008). *Mestring av alvorlige gjeldsproblemer*. Foredrag holdt ved Samling for økonomiske rådgivere i Oslo, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Støtvig Hotell, Larkollen, 17. september 2008

Roos, Gun (2008). *Barn og unges matlandskap*. Foredrag holdt ved temadag Ernæring, Barnekliviken Haukeland Universitetssykehus, Bergen, 27. mai 2008

Rysst, Mari (2008). *“Meget er forskjellig, men inni er vi like” : faktiske og forestilte fellesskap blant barn på en skole på Oslo øst*. Foredrag holdt på Norsk antropologisk forenings årskonferanse, Oslo, 25. mai 2008

Schjøll, Alexander & Randi Lavik (2008). *Ullike konkurranseformer i markedet for hvite/brunevarer i Norge*. Paper presentert på det 30. nasjonale forskermøtet for økonomer, UiO, 7.-8. januar 2008

Slette-meås, Dag (2008). *Ph.D.-prosjekt om innvandreres mediebruk*. Internpresentasjon, SIFO, 18. juni 2008

Strandbakken, Pål & Harald Throne-Holst (2008). *Bærekraftig forbruk*. Foredrag holdt på Grønn Hverdags ledersamling, Sundvolden, 7. februar 2008

Strandbakken, Pål & Harald Throne-Holst (2008). *Fremtidens avfallshåndtering og forbrukernes forventninger*. Foredrag holdt ved oppstartsmøte for Avfallsstrategi for Oslo kommune 2010–2013, Oslo rådhus, 16. juni 2008

Strandbakken, Pål & Harald Throne-Holst (2008). *Fører holdningskampanjer til forbrukerdrevet teknologijendring?* Foredrag holdt under Energiuka, Oslo, 6. februar 2008

Throne-Holst, Harald (2008). *Forbruk, klima og miljø*. Innlegg i paneldebatt ved 'Fagseminar – Bærekraftig forbruk og det økologiske fotavtrykket', Barne- og likestillingsdepartementet og Miljøverndepartementet, Oslo, 26. mars 2008

Throne-Holst, Harald (2008). *Forbruksvarer med CO₂-merking : synspunkter fra forbruksforskningen*. Foredrag holdt for statsråd og politisk ledelse i Barne- og likestillingsdepartementet, Oslo, 14. januar 2008

Throne-Holst, Harald (2008). *Hvordan forbruker nordmenn?* Innlegg på 'Avspark for nasjonal klimakalkulator' i regi av CICERO, Hotell Bristol, Oslo, 8. april 2008

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2008). *Føre var-prinsippet i forbindelse med nanoteknologien i klær og tekstiler*. Foredrag holdt ved Teko Forums årsmøte i Ålesund, 3. september 2008

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2008). *Hva gjør forbrukere til kildesortere?* Foredrag holdt på 'Grønt Punkt Dagen', Clarion Hotel Gardermoen, 14. februar 2008

Vittersø, Gunnar (2008). *Forbrukernes makt og ansvar i framtidens marked for miljøprodukter*. Innlegg holdt ved Nofima Mats innovasjonssamling, Ås, 19. november 2008

Vittersø, Gunnar (2008). *Sluttrapport fra Nordisk nettverk for bærekraftig og helseorientert mat i storhusholdninger (HealthCat)*. Presentasjon på Økologifagdagen, Nofima Mat, Ås, 8. oktober 2008

Kronikker og avisartikler

Amilien, Virginie (2008). Norsk smak for norsk mat. *Aftenposten* 26/10

Berg, Lisbet (2008). Valg som overvelder. *Aftenposten* 10/8

Borch, Anita (2008). Kalendergaver : selvpålagt tvang. *Forbrukerrapporten* 2008 (9)

Borch, Anita (2008). Tenke det, men gjøre det? *Dagbladet* 13/12

Bugge, Annechen (2008). De fleste barn har med matpakke. *Aftenposten* Aften 10/9

Bugge, Annechen (2008). En god skolekantine. *Aftenposten* Aften 27/8

Bugge, Annechen (2008). God middag! *Mat & Helse* 2008 (10)

Dulsrud, Arne (2008). Ropet på forbrukeren : debatten om forbrukets innhold og rolle har i løpet av de siste to årene gjort en formidabel U-sving. *Forbrukerrapporten* 2008 (8)

Døving, Runar (2008). Det myke landskapet. *Dagens Næringsliv* 18/4

Døving, Runar (2008). Gorbies veske. *Dagens Næringsliv* 10/10

Døving, Runar (2008). Kunsten å melke vann. *Dagens Næringsliv* 12/8

Døving, Runar (2008). Laks i brød og lompe. *Dagens Næringsliv* 12/6

Døving, Runar (2008). Reaksjonær jul. *Dagens Næringsliv* 19/12

Døving, Runar (2008). Retten til indignasjon. *Dagens Næringsliv* 27/10

Døving, Runar (2008). VGs rosa strategi. *Dagens Næringsliv* 10/3

Døving, Runar (2008). Ville etter parmesan. *Dagens Næringsliv* 31/3

Jacobsen, Eivind & Arne Dulsrud (2008). Et bedre norsk matmerke. *Nationen* 15/1

Klepp, Ingun Grimstad (2008). Bomull med lukt i lasten. *Aftenposten* 25/9

Klepp, Ingun Grimstad (2008). Å legge meninger i andres munn. *Budstikka Asker og Bærum* 17/1

Slette-meås, Dag (2008). Vår tids strålekilde. *Aftenposten* 1/9

Deltakelse i komiteer, råd og utvalg 2008

International Electrotechnical Commission (IEC)

IEC/TC 59: Performance of household electrical appliances

- Home laundry appliances – Heidi Mollan Jensen (correspondent member)
- Ovens and microwave appliances – Tone K. Bergh
- Small electrical household appliances – Tone K. Bergh
- Acoustical noise – Steinar Kristiansen

Comité Européen de Normalisation (CEN)

CEN/TC 248: Textiles

- WG 23 Burning behaviour of nightwear – Kirsi Laitala
- WG 27 Determination of fibre proof properties of fabrics – Kirsi Laitala
- WG 28 Thermoregulation – Kirsi Laitala

Swedish Standards Institute

SIS/TK 160 Textil och läder (Svensk komité)

Arbeidsgrupper:

- AG 1 Storleksmärkning av kläder – Kirsi Laitala
- AG 2 Tvätt och kemi – Kirsi Laitala
- AG 3 Textiliers brännbarhet – Kirsi Laitala
- AG 4 Textiliers mekaniske egenskaper – Kirsi Laitala
- AG 5 Sikkerhet i barnkläder – Kirsi Laitala

Standard Norge

- SN/K 298 Nanoteknologi. (Nasjonal speilkomite for arbeidet i CEN/TC 352 og ISO/TC 229) – Harald Throne-Holst

Anthropology of food. Web journal – <http://aof.revues.org/>

Virginie Amilien – chief editor

Gun Roos – member of the editorial board

Laura Terragni – member of the editorial board

Unni Kjærnes – member of the scientific committee

Barne- og likestillingsdepartementets mannspanel 2008

Runar Døving – medlem

Center for Bioetik og Risikovurdering (CeBRA), København Universitet

Unni Kjærnes – medlem av komité for evaluering

European Credit Research Institute (ECRI) – Consumer Finance Network

Christian Poppe – medlem

Fremtiden i våre hendes forskningsinstitutt (FIVHs forskningsinstitutt)

Pål Strandbakken - styremedlem

Forbrukerrådet

Ingun G. Klepp – eksternt varamedlem til styret

International Commission on the Anthropology of Food (ICAF) – ICAF Norway

Virginie Amilien, Gun Roos og Hanne Torjusen – medlemmer

International Commission for Research in European Food History (ICREFH)

Virginie Amilien – formal member of the scientific committee

International Society of Food, Agriculture and Environment (ISFAE)

Virginie Amilien – vice chair of food and health section

Matprogrammet til NRF (Norsk forskningsråd)

Arne Dulstrud – styremedlem

Nasjonalt råd for ernæring

Annechen Bahr Bugge – rådsmedlem

nICE Fashion (Norwegian Initiative for Clean & Ethical Fashion)

Ingun G. Klepp – medlem av referansegruppen

Norges forskningsråd

Runar Døving – ekspertvurderer

Norsk antropologisk tidsskrift

Runar Døving – redaksjonsråd

Norsk Kulturarv

Runar Døving – fagrådsmedlem

Norsk sosiologforening, Østlandsavdelingen

Per Arne Tufta – styremedlem

Teknologirådet, ekspertgruppe for matens klimaspor

Eivind Jacobsen

Tekstilpanelets styringsgruppe

Ingun G. Klepp – medlem

The Austrian Science Fund (FWF)

Unni Kjærnes – evaluator of applications for internal excellence programme for PhD-projects BOKU DOC Grants

Fagfellevurdering

Appetite

Unni Kjærnes

AoFood

Unni Kjærnes
Virginie Amilien
Lill Margrethe Vramo

Food, Culture and Society

Runar Døving
Virginie Amilien

International Journal of Consumer Studies

Lisbet Berg

International Journal of Sociology of Agriculture and Food

Unni Kjærnes

Norsk antropologisk tidsskrift

Runar Døving

Public Health Nutrition

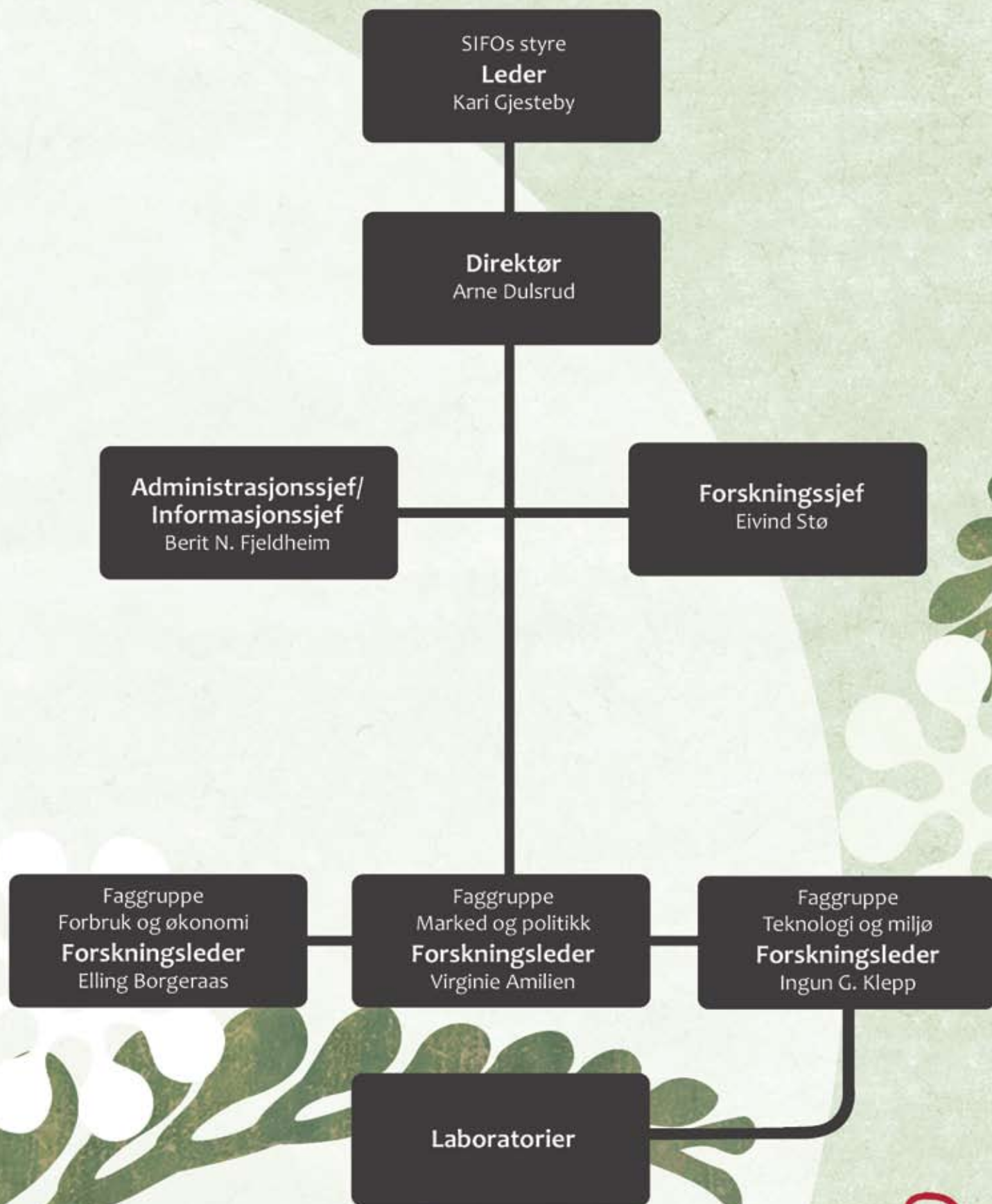
Gun Roos

Sociological Forum

Annechen Bahr Bugge

Sosiologi i dag

Runar Døving

Statens institutt for forbruksforskning
Postboks 4682 Nydalen 0405 Oslo
Besøksadresse: Sandakerveien 24C Bygg B Tlf: 22 04 35 00 Fax: 22 04 35 04
e-post: sifo@sifo.no internett: www.sifo.no